

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO
FORNMINNESEKSJONEN

Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

Kokegroper og rydningsrøys

Tomelstad, 6/1 og
Storhamar, 1/2215
Hamar kommune, Hedmark

Ingar M. Gundersen

Oslo 2012

**KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET
I OSLO**

Gårdsnavn Tomelstad, 6/1 og Storhamar, 1/2215	Kommune, fylke Hamar k., Hedmark
Saksnavn Børstad idrettspark	Kulturminnetype Kokegroper og rydningsrøys
Saksnummer (KHM) 08/13829	Prosjektkode 280144
Eier/ bruker, adresse	Tiltakshaver Hamar kommune
Tidsrom for utgravning 9. - 13. mai 2011	M711-kart/ UTM-koord./ Kartdato EU89-UTM Sone 32 Øst: 0613541.05, Nord: 6742904.47
ØK-kart CR066-5-3	ØK-koordinater NGO 1948 Gauss-K. Akse 3 Øst: 0020075.85, Nord: 0312459.48
A.nr. 2011/214	C.nr. 57832
ID-nr (Askeladden) 113556, 70999-22	Negativnr. (KHM) Cf.34412
Rapport ved Ingar M. Gundersen	Rapport dato 07.03 2012
Saksbehandler Jostein Bergstøl	Prosjektleder Ole Christian Lønåas

SAMMENDRAG

I forbindelse med reguleringsplan for Børstad idrettspark i Hamar, ble det undersøkt en lokalitet med bosetningsspor (id 113556) og en rydningsrøys (id 70999-22).

Det var påvist fem strukturer på id 113556, hvorav to var tolket som kokegroper. Undersøkelsen kunne bekrefte denne tolkningen. En tredje struktur ble også definert som en svært skadet kokegrop, mens de to øvrige ble avskrevet. Ingen andre funn ble gjort på feltet. De to kokegropene ble radiologisk datert til 120 – 215 e. Kr., mens den tredje noe usikre kokegropen fikk en datering til nyere tid. Dette kan skyldes sammenblanding med matjordslaget, ettersom den var nærmest totalskadet av pløying. Alle dateringene ble foretatt på bjørk (*Betula*). De radiologiske dateringene indikerer at kokegropene bør ses i sammenheng med bosetningshistorisk aktivitet på stedet i romertid.

Rydningsrøys id 70999-22 ble etter snitting vurdert til å være av forholdsvis ung alder, og det ble ikke prioritert å ta ut vitenskapelige prøver fra denne. Indikasjoner på dyrkingslag på begge sider av røysa tilsier at den bør ses i sammenheng med nydyrking på stedet i etterreformatorisk tid.

INNHOOLD

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN	2
2. DELTAGERE, TIDSRUM	2
3. LANDSKAPET, FUNN OG FORNMINNER.....	2
4. UTGRAVNINGEN.....	3
4.1 Problemstillinger og prioriteringer	3
4.2 Utgravningsmetode	3
4.3 Utgravningens forløp	4
4.4 Kildekritiske forhold.....	4
4.5 Utgravningsresultater	4
4.5.1 Strukturer og kontekster	4
4.5.2 Naturvitenskapelige prøver.....	6
4.5.3 Datering	6
4.6 Vurdering av resultatene, tolkning og diskusjon	7
5. LITTERATUR	8
6. VEDLEGG	9
6.1 Strukturliste.....	9
6.2 Kullprøver	10
6.3 Tegninger	10
6.4 Fotoliste Cf.34412.....	13
6.5 Dateringsrapport.....	14
6.6 Kart	15
6.7 Tilveksttekst.....	20

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UTGRAVNING

TOMELSTAD OG STORHAMAR, 6/1, 1/3546 OG 1/7461, HAMAR KOMMUNE, HEDMARK

INGAR M. GUNDERSEN

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

I forbindelse med reguleringsplan for Børstad idrettspark ble det foretatt arkeologiske registreringer i området i 2008 (Brodshaug 2008). De to Børstadlundene var kjente fornminneområder fra tidligere. Disse feltene er regulert som hensynssone med båndlegging etter kulturminneloven, med unntak av rydningsrøys id 70999-22 som ble søkt frigitt. I tillegg ble det påvist en lokalitet (id 113556) i dyrket mark med to kokegroper, en kullkonsentrasjon og to udefinerte nedgravninger. Lokaliteten ble søkt frigitt.

Hedmark fylkeskommune mottok saken til offentlig ettersyn 17. mars 2010 fra Hamar kommune. Fylkeskommunen søkte i brev av 9. april 2010 til Riksantikvaren om dispensasjon for de aktuelle kulturminnene, med vilkår om arkeologiske undersøkelser. Kulturhistorisk museum (KHM) sluttet seg til denne vurderingen i brev av 12. mai 2010 til Riksantikvaren. Riksantikvaren ga deretter dispensasjon fra kulturminneloven med vilkår om arkeologiske undersøkelser i brev av 14. mai 2010.

2. DELTAGERE, TIDSRUM

De arkeologiske utgravningene av rydningsrøys id 70999-22 og kokegroper og udefinerte bosetningsspør id 113556-1-5 ble iverksatt av Kulturhistorisk museum i perioden 9. - 13. mai 2011. Arbeidet ble utført av arkeolog Ingar M. Gundersen og det ble benyttet fem dagsverk i felt. Magne Samdal (KHM) foretok digital innmåling av kulturminnene 11. mai. Tiltakshaver stilte med gravemaskinfører Tom G. Strøm fra Strøm entreprenør 9. - 11. mai.

3. LANDSKAPET, FUNN OG FORNMINNER

I dag består planområdet av dyrket mark lengst nord, og Børstad ungdomsskole med parkeringsareal og kunstgress fotballbane i den sentrale delen. Planområdet grenser til vei og boligblokker i sør og sørvest. De undersøkte kulturminnene befant seg innenfor to separate felter. Bosetningssporene id 113566 lå i dyrket mark umiddelbart nord for Børstad ungdomsskole, mens rydningsrøys id 70999-22 lå i skogsterreng 130 meter øst for ungdomsskolen. Rydningsrøysa var del av det ene av de to kulturminnefeltene som utgjør «Børstadlundene», med registrerte grav- og rydningsrøyser, tuft og kokegroper.

Åkerlandskapet var forholdsvis flatt med lange slake forhøyninger, som besto av moreneavsetninger av kompakt gul leire iblandet grus og småstein. Bosetningssporene lå i den svakt nord-hellende siden av en slik forhøyning. Undergrunnen var relativt fuktig i nedre del, noe som ga inntrykk av at terrenget drenerte relativt dårlig.

4. UTGRAVNINGEN

4.1 PROBLEMSTILLINGER OG PRIORITERINGER

De registrerte kulturminnene utgjør ulike typer spor etter gårdsbosetning innenfor flere områder (Bergstøl 2010). Ved en sammenstilling av funnområdene kan anleggene belyse flere sider av forhistorisk gårdsbosetning. Følgende problemstillinger vil stå sentralt:

Problemstillinger knyttet til kokegroper og udefinerte strukturer:

- Er kokegroper og andre nedgravninger sammenfallende i tid, eller har de forskjellig bruksperiode?
- Ligger kokegropene atskilt fra andre strukturer, kan de defineres som deler av kokegropfelt?
- Hva er relasjonen mellom kokegropene og rydningsrøysfelt/gravfelt?

Problemstillinger knyttet til rydningsrøyser/dyrkingslag:

- Dyrkingslaget må tidfestes og funksjonsbestemmes gjennom radiologisk datering og pollenanalyse. Dette vil eventuelt kunne gi informasjon om landskapet, hva som ble dyrket, og indirekte antyde alder på jordbruket.
- Er det spor av flere bruksfaser i rydningsrøysene?
- Finnes det omkringliggende dyrkingslag og hva er eventuelt relasjonen mellom rydningsrøysene og dette?

4.2 UTGRAVNINGSMETODE

Utgravningen av bosettingsområdet id 113556 foregikk ved maskinell flateavdekking, hvorpå matjordlaget ble fjernet helt ned til overgangen mot undergrunnen. Bakken ble deretter rensert med krafse og graveskje, og de avdekte strukturene ble dokumentert i plan og snittet for hånd. Alle påviste strukturer ble dokumentert i både plan og profil på tegning, fotografi og ved digital innmåling. Det ble tatt ut prøver for datering fra alle strukturer. Strukturene ble gitt samme nummerering som i registreringsrapporten (S1-S5).

Rydningsrøys id 70999-22 ble på tilsvarende vis dokumentert i plan, og deretter snittet maskinelt langsmed røysas lengdeakse. Etter fullført undersøkelse ble røysa vurdert til å være etterreformatorisk, og det ble derfor ikke tatt ut prøver fra denne. Røysa ble likevel dokumentert i profil på tegning og fotografi.

Prøvene er katalogisert under C57832. Fotografiene er lagt inn i fotobasen med negativnr. Cf.34412.

4.3 UTGRAVNINGENS FORLØP

Prosjektets første dag gikk i hovedsak med til pakking og transport til Hamar, men flateavdekkingen av bosetningssporene på id 113556 ble likevel påbegynt samme dag. Avdekkingen fortsatte den etterfølgende dagen, og de fem registrerte strukturene ble blottlagt. Hele lokaliteten ble avdekket, men ingen nye funn ble gjort.

På onsdagen ble det foretatt digital innmåling av utgravningsfeltet, de påviste strukturene og rydningsrøysa. Røysa ble tegnet i plan og deretter maskinelt snittet, for så å bli dokumentert i profil. De to siste dagene ble strukturene på id 113556 snittet og dokumentert i profil. To av strukturene ble avskrevet. Fredag etter lunsj gikk med til transport til Oslo.

4.4 KILDEKRITISKE FORHOLD

Det ble ikke gjort funn på toppen av forhøyningen hvor id 113556 var plassert, men kun i nedkant av denne. Matjordslaget var kun 20-30 cm tykt, og tynnere på forhøyningen enn nedenfor denne. De påviste funnene var svært skadet av pløying, og kun svake rester av kokegropsbunnene var bevart. Eventuelle strukturer på øvrige deler av flaten kan ha blitt ødelagt av åkerdriften.

Rydningsrøysa lå under en eksisterende kraftlinje, og terrenget var dermed ryddet for trær. Det så likevel ikke ut til at hogsten og etableringen av kraftlinja hadde medført nevneverdige skader på røysa.

4.5 UTGRAVNINGSRISULTATER

4.5.1 STRUKTURER OG KONTEKSTER

Det var registrert fem strukturer på lokalitet id 113556, og alle ble gjenfunnet. Av disse var to tolket å være kokegroper (S1, S2), ytterligere to var tolket som groper (S4, S5) og en som kullforekomst (S3). Det ble ikke funnet nye strukturer. Ved snitting ble S3 og S4 avskrevet, mens de tre øvrige ble vurdert til å være svært ødelagte kokegroper.

S1 Kokegrop

1,4 x 1,2 meter, 15 cm dyp. Sirkulær

Svært skadet kokegrop, hvor kun deler av bunnen var bevart. Misfarging mot undergrunnen viste strukturens form og utstrekning, men dette var i svært liten grad synlig i profil. To dype plogspor gikk rett over strukturen, noe som i særlig grad har skadet denne i vest. Et markant kullsjikt kunne fortsatt ses sentralt i strukturen, iblandet 4 liter med skjørbrent stein. Steinene var små og mellomstore og tydelig oppsprukket, med skarpe rette kanter. Kokegropa var anlagt i kompakt gul leire med noe småstein. En kullprøve (KP2) ble tatt ut av det sentrale kullsjiktet i profil.

Figur 1: Kokegrop S1 sett mot sør. Legg merke til pløggrensene. Foto: Ingar M. Gundersen (Cf.34412:2).

Figur 2: Kokegrop S2 sett i plan og profil, mot henholdsvis nordøst og sørvest. Foto: Ingar M. Gundersen (Cf.34412:4, 10).

S2 Kokegrop

1,44 x 1,28 meter, 25 cm dyp. Uregelmessig

Svært skadet kokegrop hvor kun deler av bunnen var bevart. Strukturen har trolig vært sirkulær. Fyllmassen besto av et markant, men noe spettete og utflytende kullsjikt, med 12 liter skjørbrent stein. Steinene hadde tilsvarende karakteristika som i S1. En kullprøve (KP1) ble tatt ut fra kullsjiktet i profil.

S5 Mulig kokegrop

1,16 x 0,7 meter, 16 cm dyp. Uregelmessig

Uklar og utflytende struktur bestående av et kullsjikt med skjørbrente steiner i flaten, men fet brun silt med noe kull mot bunn. Ingen klar form kunne verken defineres i plan eller profil. Kullsjiktet var spettet og blandet med noe grus og silt. Strukturen kan være spor etter en totalskadet kokegrop, hvorpå pløying har endevendt massene og restene har misfarget undergrunnen. Strukturen inneholdt likevel 9 liter med tydelig

skjørbrente steiner, som lå spredt utover flaten. En kullprøve (KP3) ble tatt ut fra det gjenværende kullsjiktet i profil.

Figur 3: Mulig kokegrop S5 i plan og profil, sett mot henholdsvis sørvest og nordøst. Foto: Ingar M. Gundersen (Cf.34412:5, 12).

Rydningrøys id 70999-22

3,36 x 2,4 meter, 44 cm høy/dyp. Oval og relativt flat form, orientert nordvest-sørøst
Røysa var torvdekket og svakt markert, men noen steiner syntes gjennom vegetasjonen. Det har stått en rekke mindre løvtrær på hele røysa, men det var ingen spor etter større og eldre trær. Steinene var mellomstore og knyttnevestore, og to store jordfaste steiner var synlige i sørvest og nord. Røysa så ut til å være anlagt rundt disse. Røysa ble ved snitting vurdert til å ha en relativt ung alder, ettersom fyllmassene var svært organiske og nærmest ferske i konsistensen. Flere av steinene hadde også skarpe kanter, og minnet nærmest om bruddstein. Et svakt markert dyrkingslag kunne observeres på begge sider av røysa, men det var ingen spor etter avsviingslag i forbindelse med dette. Dyrkingslaget var relativt løst i konsistensen og besto av humusholdig fet matjord. Det var ingen spor til dyrkingslaget under røysa, og laget ble derfor også vurdert til å ha en relativt ung alder. Røysa og dyrkingslaget stammer trolig fra den samme nydyrkingen, som ser ut til å ha blitt oppgitt etter kort tid.

4.5.2 NATURVITENSKAPELIGE PRØVER

Det ble tatt ut tre kullprøver fra kokegropene. Disse ble vedartsanalysert av statsstipendiat Helge I. Høeg. KP1 og KP2 besto av trekull fra bjørk (*Betula*), mens KP3 besto av 1 bjørk (*Betula*) og 21 furu (*Pinus*). Kun bjørk ble videresendt til datering.

4.5.3 DATERING

Det har blitt gravd ut en rekke kokegropene på østlandsområdet, der flertallet er datert til romertid/folkevandringstid (Kr. f. – 600 e. Kr.). I tillegg forekommer en del dateringer fra både eldre og yngre perioder (Bergstøl 2010).

Kullprøvene ble datert ved Laboratoriet for radiologisk datering, NTNU. S1 og S2 fikk identiske dateringer, $1870 \pm 30\text{BP}$ (120-215 e. Kr.), noe som tilsvarer overgangen mellom eldre og yngre romertid. S5 fikk imidlertid en overraskende ung datering, $185 \pm 25\text{BP}$, noe som indikerer en alder yngre enn 1670 e. Kr., dvs. etterreformatorisk tid.

Figur 4: Rydningsrøys id 70999-22 i profil, sett mot sørvest. Foto: Ingar M. Gundersen (Cf.34412:14).

4.6 VURDERING AV RESULTATENE, TOLKNING OG DISKUSJON

I forbindelse med reguleringsplan for Børstad idrettspark ble det undersøkt en lokalitet med bosetningsspor (id 113566) og en rydningsrøys (id 70999-22).

På lokalitet id 113566 var det registrert fem strukturer. Alle ble gjenfunnet ved flateavdekkingen. To strukturer ble avskrevet ved snitting, mens to ble definert som svært skadete kokegroper. En tredje struktur kan være rester etter en totalskadet kokegrop. Ingen ytterligere funn ble gjort. De to kokegropene ble radiologisk datert til romertid, mens den mulige kokegropen ble datert til nyere tid. Sistnevnte datering kan skyldes at strukturen fremsto som totalskadet, hvorpå pløying kan ha medført en sammenblanding med trekullfragmenter fra dyrkingslaget. Fyllmassene i strukturen bar preg av en slik sammenblanding. Mengden skjørbrent stein i fyllmassen understøtter tolkningen av kokegrop.

At ingen øvrige strukturer ble funnet kan skyldes pløying over lang tid. De få restene etter forhistorisk aktivitet var svært skadet og hadde svært få strukturelle egenskaper intakt. Det er dermed sannsynlig at øvrige aktivitetsspor har blitt totalskadet og at det derfor ikke lenger er mulig å påvise disse. De samlede resultatene fra undersøkelsen indikerer likevel bosetningshistorisk aktivitet i romertid, og bidrar til å utdype det helhetlige bildet av bosetningsmønsteret i området i eldre jernalder.

Rydningsrøys id 70999-22 ble vurdert til å være av yngre dato, og lå i tilknytning til et svakt markert dyrkingslag. Funnet bør ses i sammenheng med kortvarig nydyrking på stedet, men det ble ikke gjort funn som kunne bidra til en nærmere aldersbestemmelse av aktiviteten.

5. LITTERATUR

Bergstøl, Jostein

2010 *Prosjektplan. Undersøkelse av automatisk fredete kulturminner (id 113556-1-5, bosettingsspor og 70999-22, rydningsrøys). Reguleringsplan for Børstad idrettspark, Tomelstad gnr/bnr 6/1 og Storhamar gnr/bnr 1/2215, Hamar kommune, Hedmark.* Upublisert prosjektplan, Kulturhistorisk museum, Oslo.

Brodshaug, Egil

2008 *Rapport fra arkeologisk registrering i forbindelse med reguleringsplan for Børstad idrettspark.* Upublisert rapport, Hedmark fylkeskommune, Hamar.

6. VEDLEGG

6.1 STRUKTURLISTE

Str.nr.	Type	Kontekst	Form	Dimensjon (m)	Dybde (m)	Tolkning	Element/ fyll	Prøve	Foto	Kommentar
S1	Kokegrop	Kokegrop-felt	Sirkulær	1,4 x 1,2	0,15	Kokegrop-bunn	Kullsjikt med liten og mellomstor skjørbrent stein. 4 liter skjørbrent stein	KP2	2, 3, 11	Svært skadet av pløying, men likevel definerbar form
S2	Kokegrop	Kokegrop-felt	Uregelmessig	1,44 x 1,28	0,25	Kokegrop-bunn	Noe spottete og utflytende kullsjikt, 12 liter skjørbrent stein	KP1	4, 10	Svært skadet av pløying, få strukturelle egenskaper
S3	Kullflekk	Kokegrop-felt	Uregelmessig			Avskrevet			7, 16	
S4	Grop	Kokegrop-felt	Sirkulær			Avskrevet			6, 15	
S5	Kokegrop	Kokegrop-felt	Uregelmessig	1,16 x 0,7	0,16	Avskrevet	Kullsjikt iblandet matjord, 9 liter skjørbrent stein	KP3	5, 12	Svært skadet av pløying, og få strukturelle egenskaper. Strukturen har sannsynligvis vært sirkulær. Kullbitene så ut til å stamme fra småvirke/kvister
709999-22	Rydning-røys	I skog	Avlang	3,36 x 2,4	0,44	Rydning-røys	Løs organisk og mørk brun jord med noe småstein, og en rekke store og mellomstore steiner. Steinene har skarpe kanter og ligner bruddstein, men noen har rundere form. Fyllmassene lukter ferskt organisk, forråtnet materiale.		8, 9, 13, 14	Strukturen er trolig av nyere dato. Et svakt markert dyrkingslag med uklar avgrensning mot undergrunnen kan spores på begge sider av røysa, men ikke under denne. Ingen avsviingslag er synlige.

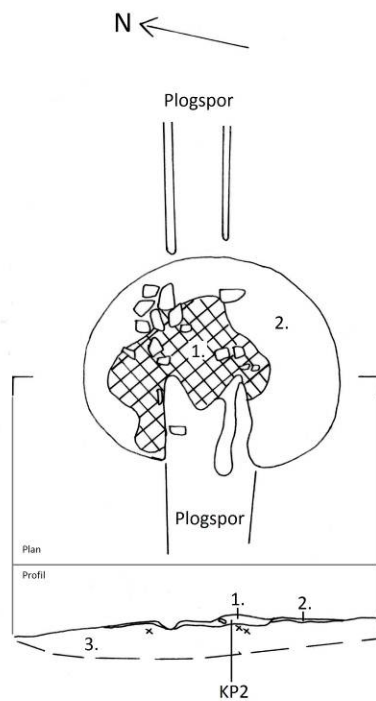
6.2 KULLPRØVER

C-nr	Prøvenr.	S-nr	Funnkontekst	Vekt (g)	Vedart	NTNU-Lab.nr.	C14-alder før nåtid	Kalibrert alder
57832/1	KP1	S2	Tatt ut i profil fra kullsjikt i kokegrop S2	0,5	Vedartsbestemt av Helge I. Høeg. 37 biter bestemt, alt bjørk (<i>Betula</i>)	TRa-2950	1870 ± 30BP	120 – 215 e. Kr.
57832/2	KP2	S1	Tatt ut i profil fra kullsjikt i kokegrop S1	0,2	Vedartsbestemt av Helge I. Høeg. 25 biter bestemt, alt bjørk (<i>Betula</i>)	TRa-2951	1870 ± 30BP	120 – 215 e. Kr.
57832/3	KP3	S5	Tatt ut i profil fra kullsjikt i mulig kokegrop S5	0,2	Vedartsbestemt av Helge I. Høeg. 22 biter bestemt, hvorav 1 bjørk (<i>Betula</i>) og 21 furu (<i>Pinus</i>). Kun bjørk videresendt til datering	TRa-2952	185 ± 25BP	Y. enn 1670 e. Kr

6.3 TEGNINGER

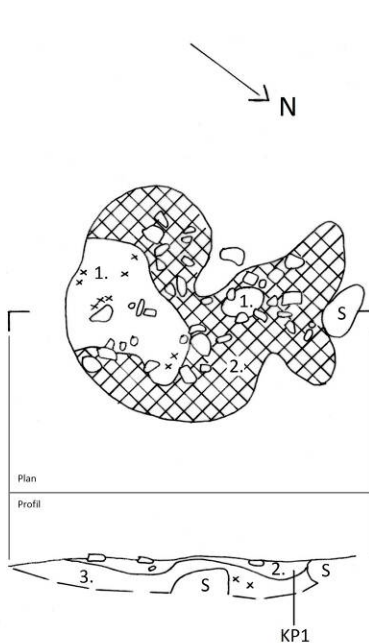
1. Plan- og profiltegninger av strukturene S1, S2 og S5
2. Plan og profiltegning av rydningsrøys id 70999-22

Kokegrop S1
Børstad idrettspark
ID113556
Tommelstad gbnr. 6/1
Hamar kommune, Hedmark
Tegnet i 1:20 av Ingar M. Gundersen 11.05.2011

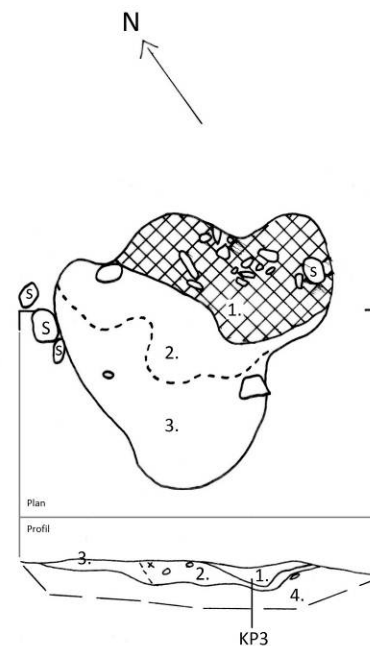
1. Markant kullsjikt med liten og mellomstor skjørbrent stein og iblandet noe matjord
2. Lys grålig leire med kullstøv
3. Kompakt gul leire med noe småstein

Kokegrop S2
Børstad idrettspark
ID113556
Tommelstad gbnr. 6/1
Hamar kommune, Hedmark
Tegnet i 1:20 av Ingar M. Gundersen 11.05.2011

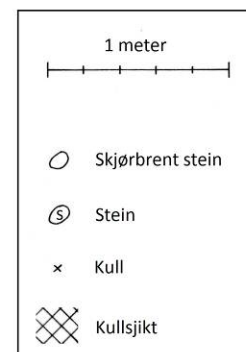

1. Brun matjord med noe kullbiter
2. Markant og utflytende kullsjikt med noe spetter, samt noe skjørbrent stein
3. Hard sandblandet leire med mye liten og mellomstor stein

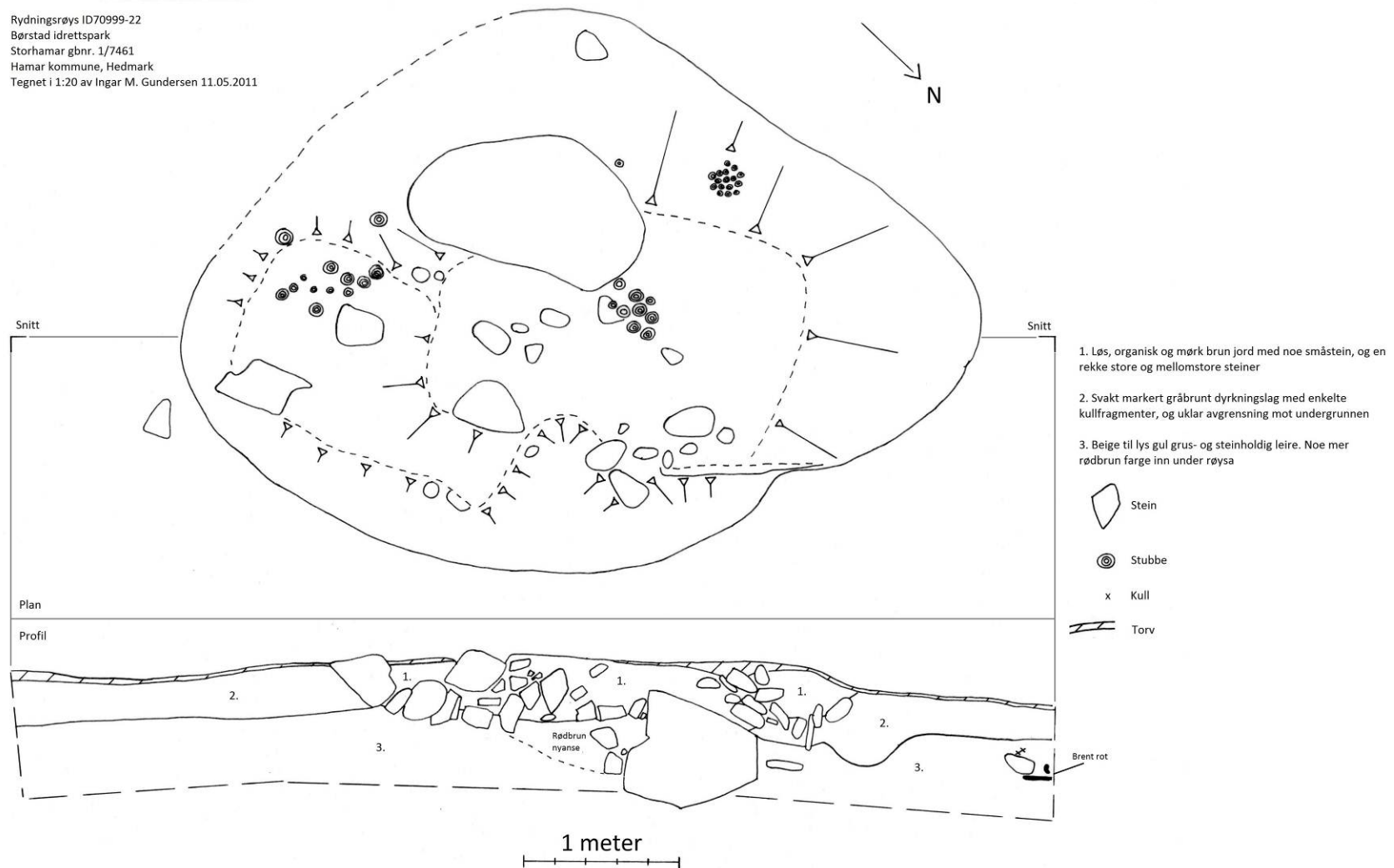
Kokegrop S5
Børstad idrettspark
ID113556
Tommelstad gbnr. 6/1
Hamar kommune, Hedmark
Tegnet i 1:20 av Ingar M. Gundersen 12.05.2011

1. Svært skadet kullsjikt iblandet matjord, skjørbrent stein og noe hvit leire
2. Fet brun silt med noe kullbiter og skjørbrent stein
3. Lys brun til beige silt
4. Kompakt gul leire med noe småstein og grus

Rydningrøys ID70999-22
 Børstad idrettspark
 Storhamar gbnr. 1/7461
 Hamar kommune, Hedmark
 Tegnet i 1:20 av Ingar M. Gundersen 11.05.2011

6.4 FOTOLISTE CF.34412

Negativnr	Motivbeskrivelse	Navn	Dato	Retning sett mot
Cf34412_001.JPG	Oversiktsbilde over feltet	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Øst
Cf34412_002.JPG	Kokegrop S1 i plan	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Sør
Cf34412_003.JPG	Kokegrop S1 i plan	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Øst
Cf34412_004.JPG	Kokegrop S2 i plan	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Nordøst
Cf34412_005.JPG	Kokegrop S5 i plan	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Sørvest
Cf34412_006.JPG	Grop S4 i plan	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Sørvest
Cf34412_007.JPG	Kullflekk S3 i plan	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Nordvest
Cf34412_008.JPG	Rydningrøys i plan (id 70999-22)	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Nord-nordvest
Cf34412_009.JPG	Rydningrøys i plan (id 70999-22)	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Sørvest
Cf34412_010.JPG	Kokegrop S2 i profil	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Sørvest
Cf34412_011.JPG	Kokegrop S1 i profil	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Øst
Cf34412_012.JPG	Kokegrop S5 i profil	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Nordøst
Cf34412_013.JPG	Profil rydningrøys	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Sørvest
Cf34412_014.JPG	Profil rydningrøys, detalj	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Sørvest
Cf34412_015.JPG	Grop S4 i profil	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Sørvest
Cf34412_016.JPG	Kullflekk S3 i profil	Gundersen, Ingar M.	11.05.2011	Sørvest

6.5 DATERINGSRAPPORT**LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING**

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Lønaas, Ole Christian
KHM/Fornminneseksjonen/UiO
Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 Oslo

DF-4496

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
TRa-2950	C57832/1, KP1, S2 Børstad idrettspark Hamar, Hedmark	Trekull Bjørk		1870 ± 30	AD120-215	-26.1
TRa-2951	C57832/2, KP2, S1 Børstad idrettspark Hamar, Hedmark	Trekull Bjørk		1870 ± 30	AD120-215	-26.2
TRa-2952	C57832/3, KP3, S5 Børstad idrettspark Hamar, Hedmark	Trekull Bjørk		185 ± 25	Y.enn AD1670	-26.3

Dato: 27 SEP 2011

Laboratoriet for Radiologisk Datering

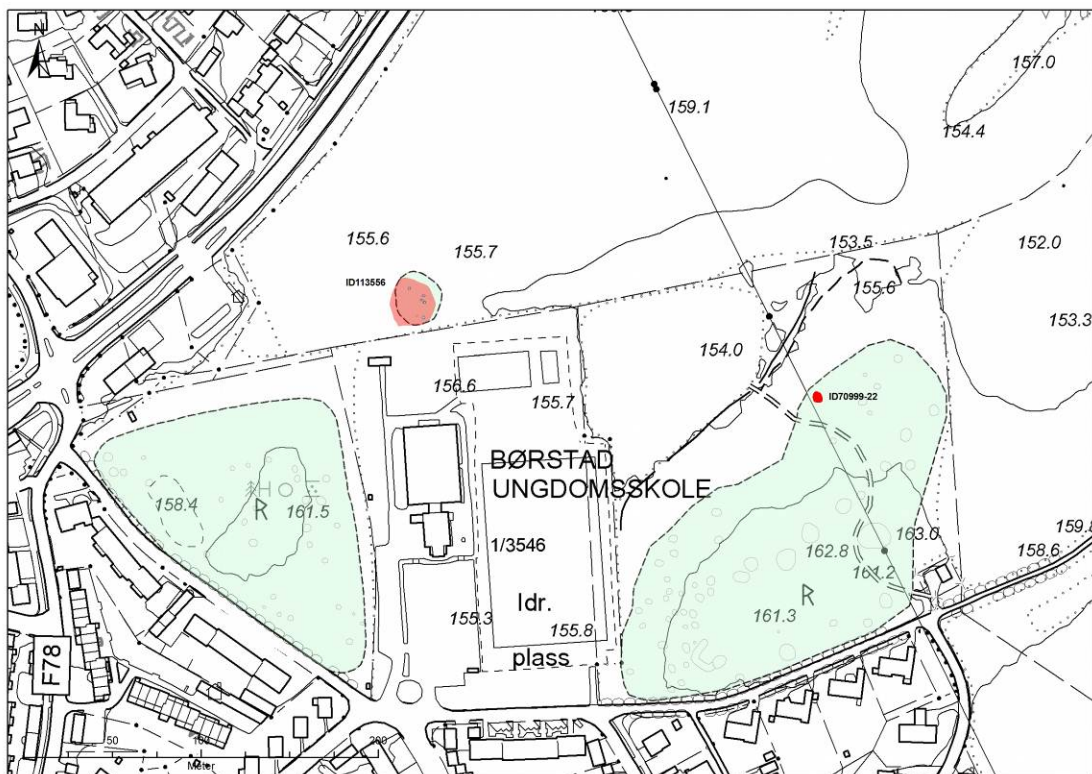
Helene Svarva
Helene Svarva

Einar Værnes
Einar Værnes

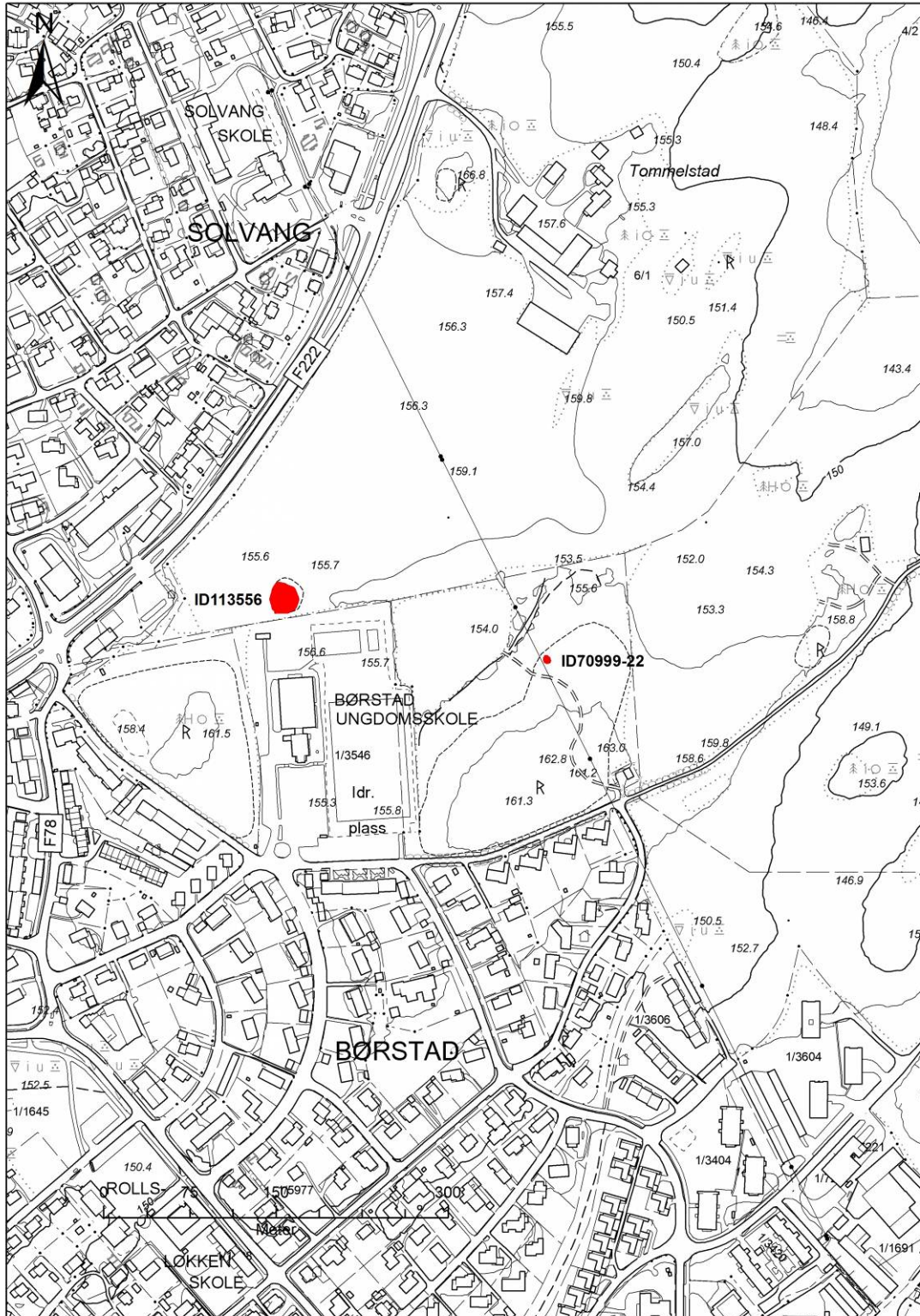

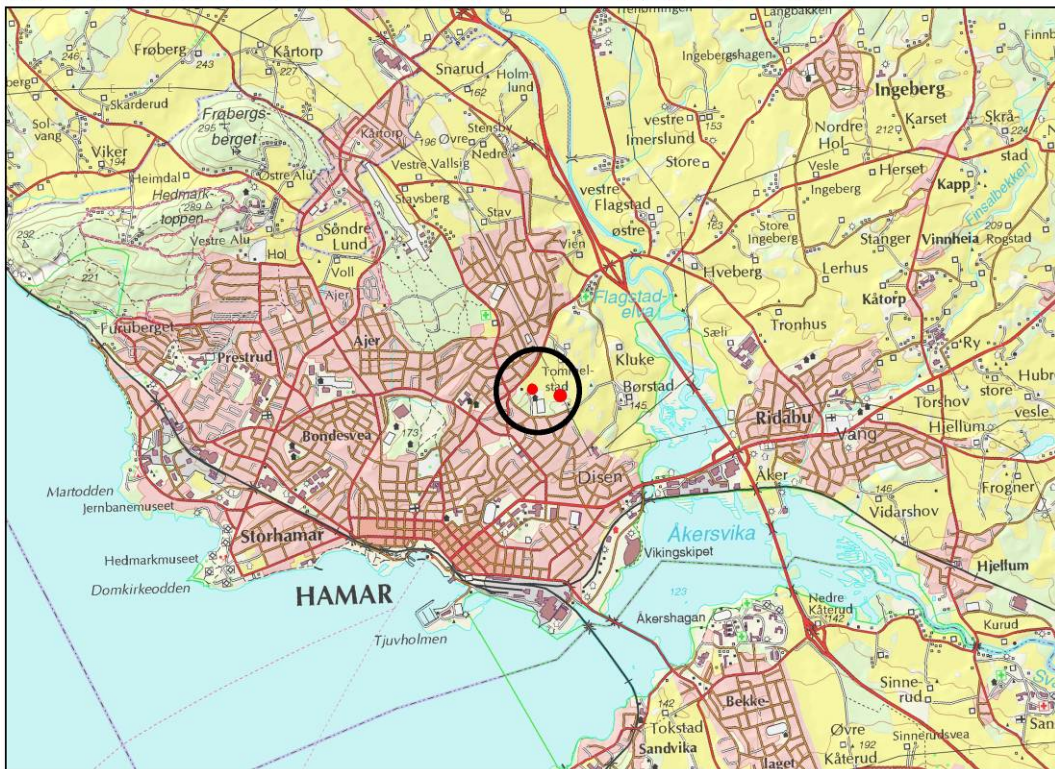
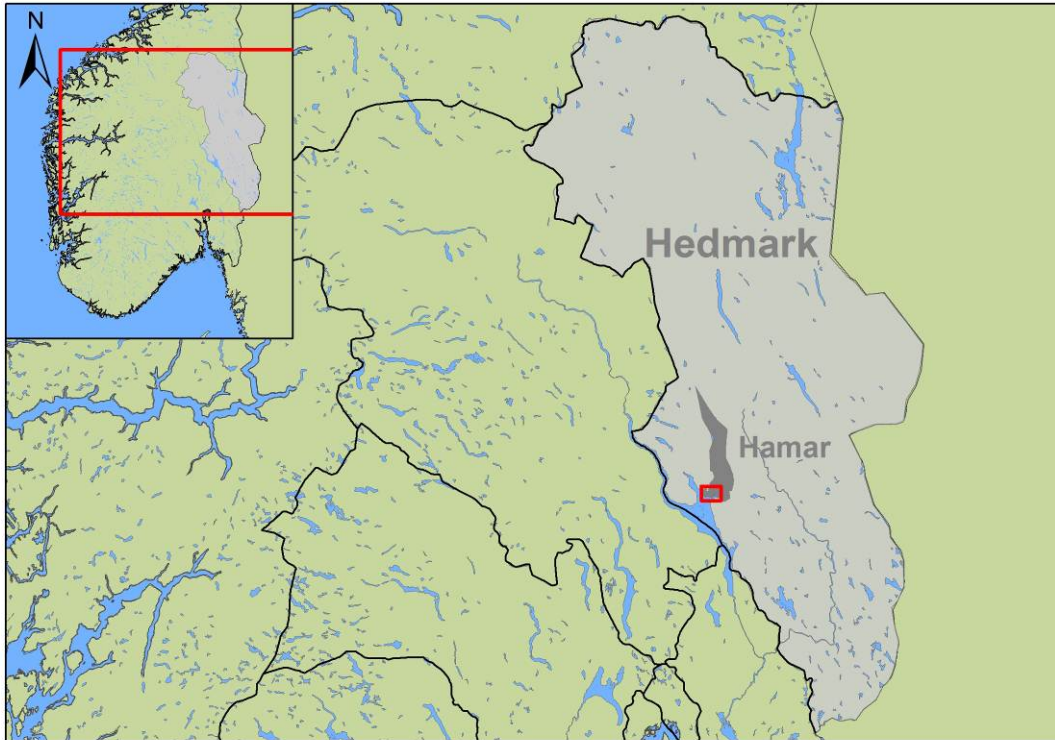
6.6 KART

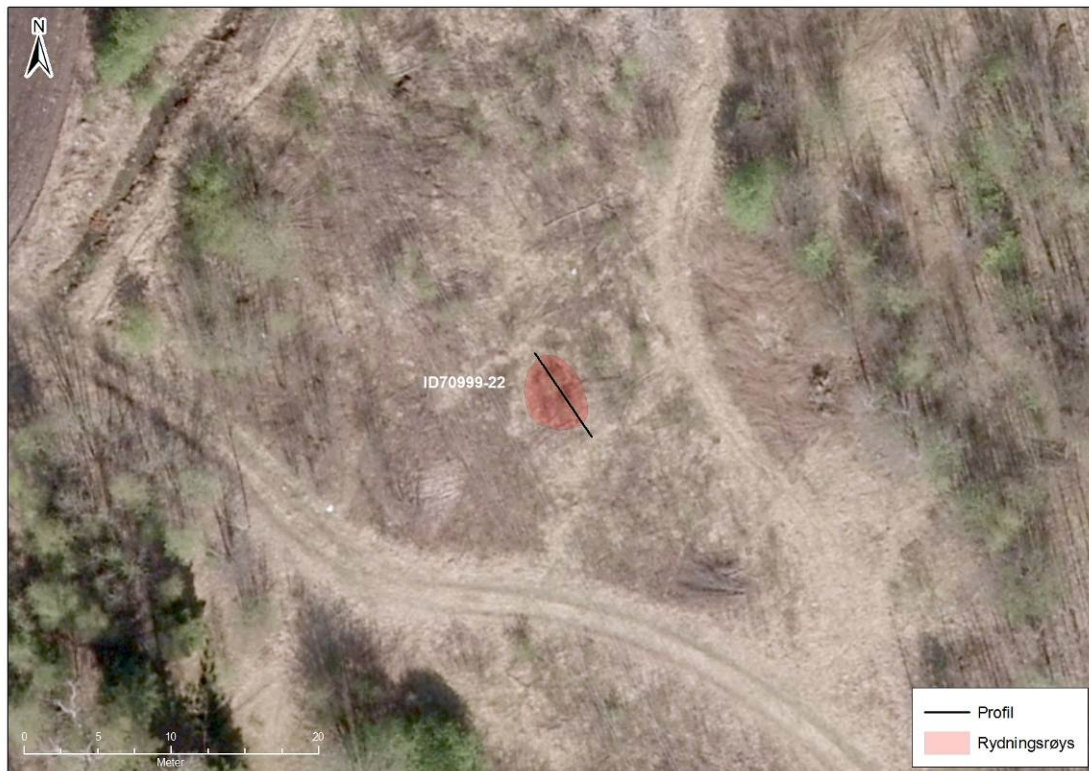
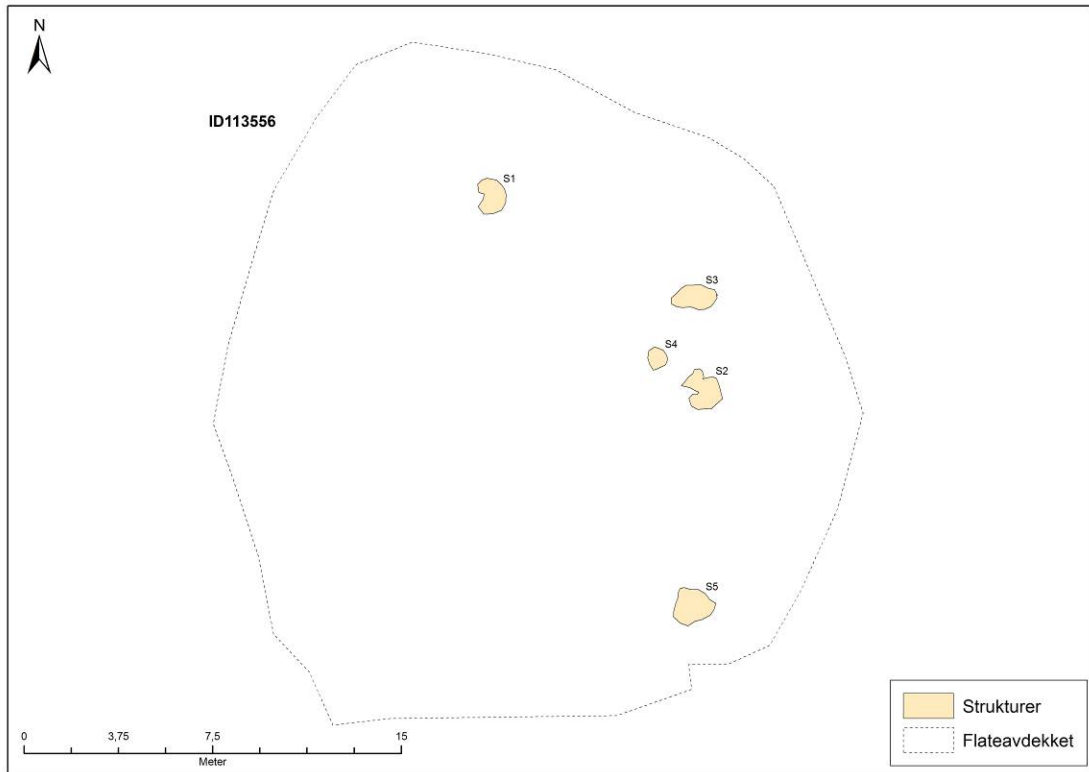
1. Oversiktskart over Børstad idrettspark. Kartgrunnlag: Statens kartverk. Tillatelsesnummer NE12000-150408SAS. Produsert av Magne Samdal, KHM
2. Luftfoto over Børstad idrettspark med undersøkte og nærliggende kulturminner avmerket. Kartgrunnlag: Statens kartverk. Tillatelsesnummer NE12000-150408SAS. Produsert av Magne Samdal, KHM
3. Oversiktskart over Børstad idrettspark og omkringliggende bebyggelse. Kartgrunnlag: Statens kartverk. Tillatelsesnummer NE12000-150408SAS. Produsert av Magne Samdal, KHM
4. Oversiktskart over Hamar, med undersøkelsesområdet avmerket. Kartgrunnlag: Statens kartverk. Tillatelsesnummer NE12000-150408SAS. Produsert av Magne Samdal, KHM
5. Oversiktskart over innmålte strukturer på id 113556. Produsert av Magne Samdal, KHM
6. Luftfoto med digital innmåling av rydningsrøys id 70999-22. Tillatelsesnummer NE12000-150408SAS. Produsert av Magne Samdal, KHM

6.7 TILVEKSTTEKST

C57832/1-3

Boplassfunn fra romertid fra TOMMELSTAD (6/1), HAMAR K., HEDMARK.

- 1) **Prøve av kull.** Vekt: 0,5 g. 37 biter vedartsbestemt, alt bjørk (*Betula*). *Datering:* TRa-2950: $1870 \pm 30BP$ (120 - 215 e. Kr.). Tatt ut i profil fra kullsjikt i kokegrop S2.
- 2) **Prøve av kull.** Vekt: 0,2 g. 25 biter vedartsbestemt, alt bjørk (*Betula*). *Datering:* TRa-2951: $1870 \pm 30BP$ (120 - 215 e. Kr.). Tatt ut i profil fra kullsjikt i kokegrop S1.
- 3) **Prøve av kull.** Vekt: 0,2 g. 22 biter vedartsbestemt, hvorav 1 bjørk (*Betula*) og 21 furu (*Pinus*). Kun bjørk videresendt til datering. *Datering:* TRa-2952: $185 \pm 25BP$ (Y. enn 1670 e. Kr.). Tatt ut i profil fra kullsjikt i mulig kokegrop S5.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning. I forbindelse med reguleringsplan for Børstad idrettspark i Hamar, ble det undersøkt en lokalitet med bosetningsspor (id 113556) og en rydningsrøys (id 70999-22). Det var påvist fem strukturer på id 113556, hvorav to var tolket som kokegropene (S1, S2). Undersøkelsen kunne bekrefte denne tolkningen. En tredje struktur (S5) ble også definert som en svært skadet kokegrop, mens de to øvrige ble avskrevet (S3, S4). Ingen andre funn ble gjort på feltet. De to kokegropene ble radiologisk datert til 120-215 e. Kr., mens den tredje noe usikre kokegropen fikk en datering til nyere tid (DF-4496). Dette kan skyldes sammenblanding med matjordslaget, ettersom den var nærmest totalskadet av pløying. Kullprøvene ble vedartsanalysert av statsstipendiat Helge I. Høeg. Alle dateringene ble foretatt på bjørk (*Betula*). De radiologiske dateringene indikerer at kokegropene bør ses i sammenheng med bosetningshistorisk aktivitet på stedet i romertid. Rydningsrøys id 70999-22 ble etter snitting vurdert til å være av en forholdsvis ung alder, og det ble ikke prioritert å ta ut vitenskapelige prøver fra denne. Indikasjoner på dyrkingslag på begge sider av røysa indikerer at den bør ses i sammenheng med nydyrking på stedet i etterreformatorisk tid.

Orienteringsoppgave: I dyrket mark umiddelbart nord for Børstad ungdomsskole og 80 meter sørøst for fv222.

Kartreferanse: ØK, CR 066-5-3. *Projeksjon:* EU89-UTM; Sone 32, N: 0312459, Ø: 0020075.

LokalitetsID: 113556.

Litteratur: Gundersen, Ingar M., 2012: Rapport fra arkeologisk utgravning av kokegropene og rydningsrøys. Tomelstad 6/1 og Storhamar 1/2215, Hamar kommune, Hedmark. Upublisert utgravningsrapport, Kulturhistorisk museum, Oslo.

Funnår: 2011.

Katalogisert av: Ingar M. Gundersen, 2011.